

Veiligheidsbeleid en anti-pestprotocol

Visie

Wij zijn Vreedzame school. Onze school is een democratische gemeenschap, waarin alle leden (leerlingen, leerkrachten en ouders) een stem hebben, zich gehoord en gezien voelen, zich positief gedragen tegenover elkaar, zelfstandig zijn en zich verantwoordelijk voelen voor het geheel. Hierdoor ontstaat een goed leer- en werkklimaat. We bereiden onze leerlingen voor op het leven in een democratische samenleving en stimuleren actief burgerschap.

Door de hele school wordt het positief waarderen van de medeleerling in de vorm van “het kind van de week” aangeboden. In het begin van het schooljaar maakt elke groep een aantal afspraken in het kader van de Vreedzame School. Deze worden ondertekend opgehangen in de klas. Alle leerlingen krijgen in groep 8 een training om als mediator aan de slag te gaan tijdens de pauzes.

Wekelijks bieden we in alle groepen lessen van de Vreedzame School aan. In alle jaren schenken we via meerdere lessen en thema's structureel aandacht aan de onderwerpen groepsvorming en een positief klimaat, conflicthantering, communicatie, gevoelens, verantwoordelijkheid en diversiteit.

We werken actief aan ouderbetrokkenheid. De voortdurende samenwerking tussen ouders, opvang en school beoogt om het leren en de gezonde ontwikkeling van leerlingen te ondersteunen, zowel thuis als op school. Samen met ouders, pedagogisch medewerkers en leerkrachten zoeken we gezamenlijk naar nieuwe inzichten die bijdragen aan goed onderwijs en aan de ontplooiing van hun kind, de leerling.

De ouders mogen van ons verwachten dat wij voor een veilig leef- en leerklimaat zorgen door onder andere aan te sluiten bij de individuele behoeften van het kind.

Wij mogen verwachten dat ouders met hun kind praten over sociale omgangsnormen (dit is verder uitgewerkt in het ouderplan).

De Vreedzame School als preventiekader

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de cognitieve vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het ook goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze school dient ook een school te zijn waar alle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en plagen. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij

pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een conflict. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een ruzie, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelykbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na samen met de leerkracht hoe het pedagogisch klimaat is in de groep, de veiligheid van de groep en die van de betreffende kinderen. Verderop beschrijven we de stappen in de aanpak van pestproblemen.

De veiligheidsmonitor

We gaan structureel na of de doelen t.a.v. veiligheid en welbevinden gehaald worden. We nemen twee keer per jaar de wettelijk verplichte veiligheidsmonitor af. Dit geeft ons inzicht in de *beleving* van de sociale veiligheid van de leerlingen, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van de leerlingen. Wij gebruiken daarvoor SCOL, het sociogram en indien aanvullend nodig de Veiligheidsmeter van de Vreedzame School. Dagelijks is het team alert op het welbevinden van de kinderen en worden er gesprekken gevoerd in de groep, met kinderen en ouders waar nodig.

Om de sociale veiligheid in kaart te brengen, evalueren wij de veiligheid binnen de school en de klassen ook met de leerlingenraad. Zij denken mee in wat er moet gebeuren om de school nog veiliger te maken.

Het voorkomen van pesten en sociale veiligheid

Zoals we hiervoor al aangaven leggen we met het programma van De Vreedzame School fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'wat wordt er hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we door:

- De omgangsafspraken (afspraken in de groep en de schoolregels) en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in de school;
- Opstokers geven en waar nodig directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm waarin 'het waarom' centraal staat;

- Aanwezigheid van het team bij de start van de dag bij het lokaal en aan het einde van de schooldag bij de in-uitgang van de school om de leerlingen te begroeten, hen aan te spreken op gewenst gedrag, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort. Ook tijdens de schooldag is het team alert op gedrag zoals bij het samenwerken in de gangen.

De klas en school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt'. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen, of als klas presentaties voor andere klassen te verzorgen.

In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen (met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School).

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als het goed is – uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten en alle ouders.

Op onze school vinden we het daarom belangrijk dat alle leerlingen alle leerkrachten in de eigen bouw kennen.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar tussen de bedrijven door met iedere leerling gesprekjes voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd.

Leerlingen worden mede verantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

We hebben leerlingmediatoren (groep 8), de leerlingenraad en kringgesprekken. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten middels integratiegroepen. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medeleerlingen, dat ze 'verdedigers' kunnen zijn.

Opstekers

We streven naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hier toe te komen is het geven van 'opstekers', of complimenten. Kinderen (niet alleen kinderen, dat geldt ook voor ons volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een 'opsteker'.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen

zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

Basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een aantal basisregels met het team opgesteld, de schoolregels. De regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste daltonwaarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat leerlingen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- opstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

- 1 We horen bij elkaar
- 2 We lossen conflicten zelf op
- 3 We hebben oor voor elkaar
- 4 We hebben hart voor elkaar
- 5 We dragen allemaal een steentje bij
- 6 We zijn allemaal anders.

Onze schoolregels zijn:

- We gaan met respect met elkaar om en met elkaars spullen.
- Samen zijn we verantwoordelijk.
- In de school lopen en rustig praten.
- We helpen elkaar te leren.

Van schoolregels naar groepsregels en omgangsafspraken

We introduceren in de eerste week van het nieuwe schooljaar de schoolregels aan alle kinderen in de klas en aan ouders op een informatieavond. Zo wordt meteen aan het begin van het schooljaar de trend gezet: 'Zo doen we het hier op school'.

Om kinderen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat bij de regels, demonstreren leerkrachten en kinderen in lessen gedrag dat wel en niet bij de regels hoort. Zo worden de omgangsregels met elkaar gevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld. De regels vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag: 'Zo doen we het op onze school'. Deze regels zijn vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes.

Deze **schoolregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de schoolregels en de eigen groepsregel, de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets aan **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;

- leerlingen herinneren aan de regel;
- leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- met de leerlingen meelopen, of boven of beneden staan kijken op de trap;
- leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- alle leerkrachten in de klassen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Bij het overtreden van de regels: zinvol 'straffen' (= logische consequentie)

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of 'straffen' nodig. Uiteraard 'straffen' we bij ons op school af en toe leerlingen. We zijn ons er echter ook van bewust dat 'straffen' niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een zinvolle 'straf', een 'straf' die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een 'straf' zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- Relatie: we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- Autonomie: We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- Competentie: We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een zinvolle 'straf' is **eigenaarschap**. 'Straffen' kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de 'straf' als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het

begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen:

- schoolplein (bij in- en uitgaan van de school)
- schoolplein (pauzes)
- de trappen in school (bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- naar de gymzaal lopen
- bij feesten en voorstellingen in de school
- de toiletten
- de fietsenstalling
- de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen.

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind er toe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Ouders en kinderen zijn welkom vanaf 8.15 u.
- Het team verwelkomt bij de start van de dag de kinderen bij het lokaal: om de leerlingen te begroeten, hen aan te spreken op gewenst gedrag, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.
- Aan het einde van de schooldag loopt het team met de groep mee naar de uitgang. Ook tijdens de schooldag is het team alert op gedrag, zoals bij het samenwerken in de gangen en het spelen op het plein.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telatkomers. Hier zijn afspraken over gemaakt (de 3-6-9 regel).

Bij gymnastiek

- We lopen op een afgesproken manier (rustig in de rij) naar de gymzaal en terug naar de school.
- In de kleedkamers dragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- We begroeten de gymleerkracht als we binnenkomen.
- De leerkracht houdt toezicht in de kleedkamers.

Op de gang

- We lopen rustig op de gang.
- We gaan via afgesproken routes naar onze klas.

Ingrijpen bij plagen

We zijn alert op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te

laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de mediators vragen te helpen.

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in het voorgaande is beschreven (en of het programma van De Vreedzame School (nog) wel goed wordt uitgevoerd). Maar soms is er meer nodig.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name populaire leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA). De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind.** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zijn zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.
We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij of zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.
2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om er voor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren.

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media'.

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

In het kader van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren (digitale geletterdheid onderdeel media wijsheid).

Herstelgesprekken

De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte pestaanpak is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de peestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier.

Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen.

We gebruiken hierbij de vorm van herstelgesprekken. De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de 'schade' te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokken) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wat heeft het met de ander gedaan?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd? Wat kan jij doen dat dit in de toekomst niet meer gebeurt. Wie of wat heb jij nodig?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Schorsing en verwijdering

Als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. Als er een noodzaak is om stevig op te treden, dan hanteren we onderstaand protocol dat voor alle betrokkenen helder aangeeft welke stappen worden gezet als er sprake is van een extreme situatie.

Leerlingen die het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen (en ook die van henzelf) door hun houding of gedrag (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen, schelden e.d.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen, houden zich niet aan de schoolregels en verbreken de verbinding met de groep.

- Deze leerlingen worden voor een dag/dagdeel buiten de groep geplaatst. De plek wordt overlegd met IB en directie.
- De ouders worden hiervan in een gesprek op de hoogte gesteld door middel van een gesprek. De locatieleider bespreekt met de leerling hoe ervoor gezorgd kan worden dat het gewenste gedrag wel wordt vertoond.
- De leerling mag de volgende dag in de eigen groep laten zien dat het zich wel aan de schoolregels kan houden. Verschillende vormen van hulp (zie boven) kunnen hiertoe worden ingezet.

Als een dergelijke situatie weer voordoet, volgt er een gesprek tussen school en ouders. Hierin wordt nagegaan welke extra begeleiding en afspraken nodig zijn. Tevens worden de ouders op de hoogte gesteld van een vervolprocedure als het gedrag niet tijdig in positieve zin verandert. Mogelijke schorsing wordt daarin genoemd. Als zich – na dit gesprek – toch weer een vergelijkbare situatie voordoet, worden de ouders opgebeld en gevraagd hun kind te komen halen of de volgende dag thuis te houden. Ook dan mag het kind de dag erna weer in de groep terugkeren. De afdeling leerplicht van de gemeente en het schoolbestuur worden op de hoogte gesteld, aangezien het hier een schorsing van een dag betreft. Alleen de directie kan het besluit nemen tot schorsing en dit wordt vastgelegd in een brief. In geval van herhaling kan de school overgaan tot schorsing van meerdere dagen. In dat geval wordt de afdeling leerplicht van de gemeente bij het vervolgtraject betrokken. Ouders hebben het recht om binnen vijf werkdagen bij het schoolbestuur bezwaar te maken tegen de schorsing.

Antipestcoördinator

Van scholen wordt verwacht dat ze een teamlid (of meerdere teamleden) aanwijzen met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Wij kiezen ervoor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming.

De taken van een 'antipestcoördinator' zijn op onze school opgenomen in de taken van de intern begeleider. De vertrouwenspersoon bij ons is Quirien Rietema. Daarnaast vormt het MT (directeur, IB, bouwcoördinatoren en dalton coördinator) de stuurgroep ten aanzien van beleid en coördinatie rondom de Vreedzame School.

Samen zorgen we ervoor dat we ons blijven ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. burgerschap/De Vreedzame School binnen het curriculum en het sociaalpedagogische klimaat van de school.

Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten en over bij wie ze terecht kunnen als er iets is.

Bijlagen:

Bijlage 1: Veiligheidsthermometer Groep 2 t/m 4 en 5 t/m 8

Bijlage 2: Jaarlijkse Vreedzame school stappen

Bijlage 3: Protocol op tijd komen

Bijlage 1:
Veiligheidsthermometers

VEILIGHEIDSTHERMOMETER GROEP 2 T/M 4

Naam leerling: _____ groep _____

School: _____

Schooljaar: _____

Afnamedatum: _____

NEE

JA

		
	NEE	JA
1. Ben je deze week weleens bang geweest in de klas?		
2. Ben je deze week weleens bang geweest in school? (bijvoorbeeld in de gang of het toilet)		
3. Ben je deze week weleens bang geweest op de speelplaats?		
4. Ben je deze week weleens bang geweest toen je van huis naar school liep of fietste?		
5. Ben je deze week weleens geschopt of geslagen?		
6. Ben je deze week op school weleens uitgescholden?		
7. Ben je deze week op school weleens uitgelachen?		
8. Ben je deze week op school weleens gepest?		

VEILIGHEIDSTHERMOMETER GROEP 5 T/M 8

Naam leerling: groep

School:

Schooljaar:

Afnamedatum:

Hoe veilig voelde ik me de vorige weken:
Zet een cirkel om jouw antwoord of klik het aan.

1. In de klas voelde ik me...	veilig	beetje veilig	beetje onveilig	onveilig
2. In de school voelde ik me...	veilig	beetje veilig	beetje onveilig	onveilig
3. Rond de school voelde ik me...	veilig	beetje veilig	beetje onveilig	onveilig
4. Tussen school en thuis voelde ik me...	veilig	beetje veilig	beetje onveilig	onveilig

De vorige weken....
Zet een cirkel om jouw antwoord of klik het aan.

5. Ben ik gepest	nooit	soms	vaak	altijd
6. Ben ik uitgescholden of bedreigd	nooit	soms	vaak	altijd
7. Was ik bang voor bepaalde jongens/meisjes	nooit	soms	vaak	altijd
8. Had ik last van schoppen, slaan of andere handtastelijkheden	nooit	soms	vaak	altijd
9. Ben ik gepest op internet of door sms?	nooit	soms	vaak	altijd

Bijlage 2:

Jaarlijkse Vreedzame school stappen

Een school moet een veilige plek zijn. Een veilige leeromgeving is noodzakelijk voor een goede ontwikkeling van leerlingen. Ook is een veilige omgeving nodig voor leerkrachten en overig personeel van de school. Zij moeten naar behoren en met plezier hen werk kunnen doen. Wij bevorderen daarom proactief een veilige en sociale omgeving voor onze leerlingen en onze medewerkers. Onze school werkt met de methode Vreedzame school om de sociale competenties van de leerlingen te versterken en het pesten tegen te gaan. Wij zien de school als een leefgemeenschap van leerlingen, leerkrachten, ouders, medewerkers en schoolleiding. Binnen die gemeenschap werken we met elkaar samen. Iedereen op school draagt samen verantwoordelijkheid voor een goed werk- en leerklimaat op school. Dit is zichtbaar in ieders handelen.

Wie	Doel	Activiteit	Planning en actie
Professional	<ul style="list-style-type: none"> Bewust worden van het eigen gedrag in het handelen naar kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> De 6 items uit Vreedzame school worden gevolgd. Starten met item 1. Wat leer je de kinderen en wat is hierin je voorbeeldrol? 	<ul style="list-style-type: none"> Margedagen en in de overleggen
Team (cultuur)	<ul style="list-style-type: none"> Team kent elkaar goed en werkt professioneel samen (elkaars talenten worden benut) 	<ul style="list-style-type: none"> Teambuildingsactiviteiten: elkaar beter leren kennen. Elkaar in de ochtend begroeten in de teamkamer/zorgcentrum. Bij het verlaten van het gebouw collega's gedag zeggen in de gang Gezamenlijk lunchen Na schooltijd samen kopje theedrinken 	<ul style="list-style-type: none"> Wordt met PV overlegd
Leerling	<ul style="list-style-type: none"> Iedere leerling wordt iedere dag gezien Alle leerlingen krijgen de 6 blokken in het jaar aangeboden. Het maken van groepsafspraken start schooljaar (hangen in week 2) 	<ul style="list-style-type: none"> Leerkracht begroet de leerlingen bij binnenkomst bij het lokaal. Aan het einde van de schooldag, bij pauzes, naar de gymnastiek en schooltuinen, staat de leerkracht bij de deur van het lokaal om de kinderen geleidelijk te begeleiden naar de gang en lopen gezamenlijk en rustig door de gang naar de uitgang. De leerkracht loopt mee naar buiten. De leerlingen checken dagelijks om 08.30 u in (groep 3-8) en de leerkracht besteedt hier aandacht aan bij het opstarten van de dag kort/efficiënt (5 min.) aandacht aan. De leerkracht heeft zo de mogelijkheid om in verbinding met de kinderen te komen en 	<ul style="list-style-type: none"> Het begroeten doet ieder op haar/ zijn respectvolle manier De Vreedzame school hangt zichtbaar in het lokaal.

		de sfeer aan te voelen in de groep. Extra lessen zijn te vinden in Basispoort (Vreedzaam).	
School	<ul style="list-style-type: none"> Schoolafspraken zijn helder Pleinregels zijn helder. 	<p>Het team is alert op de 4 schoolregels en waar nodig wordt er aandacht besteed in de groepen en in de gangen. In gedrag moet dit herkenbaar zijn.</p> <ol style="list-style-type: none"> We gaan met respect met elkaar om en met elkaars spullen. Samen zijn we verantwoordelijk. In de school lopen en rustig praten. We helpen elkaar te leren. <ul style="list-style-type: none"> Pleinregels worden besproken in leerlingenraad 	<ul style="list-style-type: none"> De schoolregels worden opgehangen in de school De pleinregels worden besproken en vervolgens richting mededelingen aan het team.
Ouders	Ouders hebben kennis van de Vreedzame school en gedragen zich ook hiernaar.	Ouders via Social Schools op de hoogte houden. In de eerste week (voorbereidingsweek) wordt een bericht ter welkom gestuurd aan de ouders op SocialSchools.	<ul style="list-style-type: none"> In het Starternieuws wordt begin van het schooljaar een item over Vreedzame school beschreven.

In het Starterlab (locatie Parkweg) gelden ook afspraken.

Bijlage 3

Protocol op tijd komen

Graag willen we dat alle kinderen op tijd op school zijn, zodat we gezamenlijk kunnen starten met de les, ze welkom te heten, ze te zien én ook omdat we moeten voldoen aan het maken van voldoende onderwijstijd.

We hebben een protocol, waarin beschreven staat hoe wij als basisschool De Starter omgaan met leerlingen die ongeoorloofd te laat komen. Dit protocol willen we met u delen, zodat u goed op de hoogte bent.

Doel van het protocol is:

1. Gezamenlijk starten met de groep en voorkomen van verstoring van de lessen
2. Eenduidige werkafspraken binnen school
3. Handelen binnen de regels van de Leerplichtwet

Start lestijden

Iedere lesdag begint om 8.30 uur. Dat betekent dat kinderen dan startklaar in de klas zitten. De kinderen kunnen vanaf 8.15 uur naar binnen. Om 8.25u gaan alle kinderen naar binnen (op de Parkweg gaat er een bel) zodat ze om 8.30u klaar zitten in de groep.

Aanpak

Als leidraad nemen we de zogenaamde **3-6-9-** regeling. Deze regeling is een goede manier om samen met de afdeling leerplicht het probleem van het te laat komen aan te pakken. Elke keer dat een leerling te laat komt, wordt dit door de leerkracht in het leerlingvolgsysteem Esis geregistreerd (ook al 1 minuut te laat).

3 Bij driemaal te laat vindt er een gesprek plaats tussen de leerkracht en de ouder(s) en eventueel de leerling (afhankelijk van zijn of haar leeftijd). Er worden afspraken gemaakt die geborgd worden in het Journaalblad. De leerkracht seint directie en IBer in dat er een gesprek komt.

6 Bij zesmaal te laat seint de leerkracht opnieuw directie en IBer in. De IBer of directie nodigt ouder(s) uit om de consequenties van het te laat komen te bespreken. Er wordt aangegeven dat er bij de negende te laat komen een uitnodiging volgt voor een preventief gesprek met de leerplichtambtenaar. Het gespreksverslag wordt door directie/ IBer geborgd in het Journaalblad. Bij deze stap kan ook de Jeugdverpleegkundige van de GGD betrokken worden.

9 Bij negen keer te laat seint de leerkracht de directie en IBer in. Zij neemt contact op met de leerplichtambtenaar, waarna een uitnodiging voor een preventief gesprek op school volgt. Indien er geen verbetering optreedt, zijn mogelijke sancties niet uitgesloten.